

Utlåtande om jord- och skogsbruksministeriets bedömningspromemoria om behovet av att uppdatera skärgårdslagen.

Skärgårdsnämnden 12.01.2023 § 8

Beredare

Näringslivschef Tomas Eklund, tfn 040 488 5675
fornamn.efternamn@pargas.fi

Jord- och skogsbruksministeriet har tillsatt en tjänstemannaarbetsgrupp med uppdrag att utreda behoven av att uppdatera skärgårdslagen. Skärgårdslagen, Lagen om att främja skärgårdens utveckling, antogs 1981 och största delen av lagen har förblivit oförändrad i mer än 40 år.

Arbetsgruppen har utarbetat en promemoria som anger de eventuella förändringsbehoven. Under arbetet med promemorian har det ordnats regionala samrådsmöten och en elektronisk enkätundersökning riktad till skärgårdsborna samt en kommunenkät. I promemorian anges paragraf för paragraf de eventuella förändringsbehoven. Promemorian tar också upp vilka frågor som bör beaktas när paragrafen eventuellt uppdateras. Det ges flera alternativ för uppdateringen. Avsikten med promemorian är att den ska fungera som underlag för uppdateringen av skärgårdslagen, ett arbete som kan påbörjas tidigast under nästa regeringsperiod.

Jord- och skogsbruksministeriet ber om utlåtanden om utkastet till bedömningspromemoria. Även andra instanser än de som nämns i sändlistan i jord- och skogsbruksministeriets begäran om utlåtande kan lämna in utlåtanden. Utlåtandet ska lämnas in via tjänsten utlåtande.fi. Alla utlåtanden som lämnas in är offentliga och publiceras i tjänsten. Deadline för utlåtanden är 31.1.2023.

Skärgårdsnämnden ger sitt förslag till utlåtande vilket behandlas på stadsstyrelsens möte den 23 januari 2023. I skärgårdsnämndens utlåtande har kommentarerna från områdesnämnderna i Iniö, Houtskär och Nagu beaktats:

Kommentarer om lagens syfte (§ 2 Lagens syfte)

Med åtgärder av stat och kommun bör man sträva efter att bevara den fasta bosättningen i skärgården genom att för befolkningen skapa tillräckliga möjligheter till utkomst, samfärdsel och basservice samt efter att skydda skärgårdens landskapsbild och natur för miljöskador.

Paragrafen gällande lagens syfte har inte ändrats sedan lagen trädde i kraft. Förslaget om en modernisering av paragrafen är bra. Hur skall fast bosättning definieras och vems behov skall prioriteras? Paragrafen ska till sitt innehåll vara positiv och ta mångsidigt i beaktande utveckling av lokalsamhället, näringslivet och bättre tillgänglighet.

Kommentarer om begreppet skärgård (§ 3 Begreppet skärgård)

Till skärgården anses höra sådana öar i havsområdet och i insjövattnedragen som saknar fast vägförbindelse samt andra öar och områden på fastlandet vilka i övrigt i fråga om sina förhållanden kan jämföras med skärgården.

En precisering av begreppet skärgård är bra, det är viktigt att de särförhållanden som havsmiljön medför inte förbises.

Kommentarer om stödjande av näringslivet (§ 4 Stödjande av näringslivet)

För främjande av skärgårdens näringsliv bör vid inriktning av stödåtgärder, som vidtages i enlighet med annan lagstiftning, skärgårdens särförhållanden anses såsom en omständighet som ökar behovet av stöd.

I paragrafen ska ingå en beskrivning som likställer skärgården med andra glesbygder gällande specialstöd.

Snabba datakommunikationsförbindelser förbättrar möjligheterna till distansarbete och bedrivande av näringslivsverksamhet både för fast bosatta och deltidsboende. Kommersiellt intresse finns inte för utbyggnad av snabba förbindelser i skärgården och det är därför viktigt att samhällsstöd riktas för utbyggnaden av datakommunikationsförbindelser.

Kommentarer om trafik- och transporttjänster (§ 5 Trafik- och transportservice)

Staten bör försöka sörja för att skärgårdens bofasta befolkning till sitt förfogande har en med hänsyn till boendeförhållandena, utkomstbetingelserna och skötseln av nödvändiga angelägenheter erforderlig trafik- och transportservice, som är så smidig som möjligt samt avgiftsfri eller prismässigt skälig.

Då till skärgårdens bofasta befolkning utgår ersättning av statsmedel för kostnader för ovan i 1 mom. nämnda resor, skall färd som sker sjöledes beaktas såsom merkostnad på sätt varom särskilt stadgas.

Trafiken ska ta hänsyn till såväl de bofasta invånarnas primära kommunikationer (arbete, skola och fritid) som till de övriga livsförutsättningarna i skärgården. Detta omfattar även smidiga kommunikationer för såväl näringslivet som för visstidsboende och turister. Skärgårdstrafiken ska vara avgiftsfri eller prismässigt skälig. Att utveckla resekedjor för kollektivtrafik både till land och havs är angeläget för att öka skärgårdens tillgänglighet för såväl fastboende som visstidsboende och besökare.

Kommentarer om basservicen och den särskilda servicen (§ 6 Basservice och specialservice)

Utöver vad i 5 § är stadgat bör stat och kommun draga försorg om att skärgårdens bofasta befolkning har tillgång till övrig basservice samt i skärgårdsförhållanden nödig specialservice till skälig kostnad och på skäligt avstånd.

Såsom i 1 mom. avsedd basservice anses sedvanlig närservice i fråga om hälso- och socialvården, skol- och kulturvården, handel och telekommunikationer samt elenergi.

En förutsättning för en levande skärgård är att tillgången på basservicen är tryggad och att den är nåbar under rimligt tidsavstånd. Skärgårdens tvåspråkighet och krävande trafikförbindelser måste beaktas. Snabba, välfungerande nätförbindelser är ett grundbehov i dagens samhälle och ska också tas upp under denna paragraf. Viktigt att komma ihåg att resetiden är ett viktigare begrepp i skärgårdsförhållande än ”skäligt avstånd”.

Kommentarer om statens arbetsplatser (§ 7 Statliga arbetsplatser)

Staten bör i egenskap av arbetsgivare sträva efter att bevara statliga arbetsplatser i skärgården. Ämnar ett statligt ämbetsverk eller en statlig inrättning eller ett statligt affärsverk minska antalet arbetsplatser i en skärgårdskommun eller i en skärgårdsdel av annan kommun, skall i saken först begäras skärgårdsdelegationens utlåtande som om möjligt skall beaktas vid beslutsfattandet och i annan verksamhet.

Alla arbetsplatser i skärgården är av yttersta vikt, även ur en försvarspolitisk synpunkt. Även om den privata företagsamheten ökar är det av yttersta vikt att statliga, regionala och kommunala arbetsplatser finns i skärgården och i glesbygden. En närvaro i skärgårdssamhället skapar förståelse för de speciella utmaningar som existerar och kan också eventuellt möjliggöra nya innovativa lösningar som utvecklar servicen i skärgården. Den digitala utvecklingen som möjliggör distansarbete skapar helt andra förutsättningar än tidigare att bedriva verksamhet i skärgården.

Kommentarer om planeringen av områdesanvändningen (§ 8 Planering av områdenas disposition)

I planer som avses i markanvändnings och bygglagen (132/1999) samt i motsvarande planer som rör skärgården och till denna hörande vattenområden bör särskilt beaktas de mål som anges i 2 §. (5.2.1999/145)

Vid beredningen av riksomfattande planer för miljövard eller byggande vilka gäller skärgårdsområden skall skärgårdsdelegationen höras. (10.12.1993/1138)

I all planering är det viktigt med en fungerande dialog mellan invånare och myndigheter.

Kommentarer om skärgårdskommunen (§ 9 Skärgårdskommun)

Statsrådet förklarar såsom skärgårdskommuner de kommuner i vilka skärgårdsförhållandena utgör ett väsentligt hinder för kommunens utveckling. Statsrådet kan av synnerliga skäl besluta, att stadgandena om skärgårdskommun tillämpas även på skärgårdsdel av annan kommun.

Då kommun förklaras såsom skärgårdskommun och område såsom kommuns skärgårdsdel, skall detta grunda sig på den bofasta befolkningens storlek i vederbörande skärgård och dess andel av kommunens befolkning samt på trafikförhållandena och svårigheterna i fråga om tillgången på basservice.

Den nuvarande paragrafen innehåller som utgångspunkt en korrekt lista över sådant som ska beaktas när en kommun med skärgårdskaraktär definieras, men dessutom ska skärgårdens säsonsboende beaktas. Skärgårdstillägget ska betalas som statsandelar utifrån den olägenhet som beror på skärgårdsförhållandena. De ska vara långsiktigt fastslagna, vilket ger stabilitet och gör att kommunerna vågar satsa på skärgårdsfrågor och fatta långvariga, bindande beslut om olika serviceformer.

Kommentarer om skärgårdskommunens ekonomiska ställning (§ 10 Skärgårdskommuns ekonomiska ställning)

När stödåtgärder inriktas på ovan i 9 § avsedda kommuner, skall kommunens ekonomiska ställning beaktas såsom en omständighet som påverkar understödets storlek, om annorstädes inte annat är stadgat eller föreskrivet.

Skrivningen i lagen är inte aktuell och har förlorat sin betydelse. Pargas stad understöder att paragrafen tas bort som onödig.

Kommentarer om skötseln av skärgårdsärenden i kommunen (§ 11 Skötseln av skärgårdsfrågor i kommunerna)

Kommunerna skall ordna administrationen av skärgårdsfrågor så att de uppgifter som i denna lag ankommer på dem blir skötta på behörigt sätt.

Kommunerna ska fortfarande ha befogenhet att själv besluta hur de organiserar skötseln av skärgårdsfrågorna.

Kommentarer om miljövårdsbidraget (§ 12 Miljövårdsbidrag)

Inom ramen för statsbudgeten kan det å en i 9 § avsedd kommun eller å en i kommunallagen (410/2015) avsedd medlem av en dylik kommun beviljas bidrag för åtgärder som gäller skydd av skärgårdens natur eller bevarande eller förbättrande av skärgårdens landskapsbild. Bidrag kan beviljas för åtgärder av nämnda slag också å en förening eller stiftelse som har till syfte att främja naturskyddet eller miljövården.

Bidraget beviljas av närings-, trafik- och miljöcentralen på ansökan.

Miljöministeriet fastställer efter att ha hört skärgårdsdelegationen grunderna för användningen av bidraget samt de regionala bidragskvoterna efter det att närings-, trafik- och miljöcentralerna har sänt sammandrag av ansökningarna till ministeriet.

Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter sköter sådana uppgifter i enlighet med 12, 19, 21 och 22 § i statsunderstödslagen (688/2001) som gäller utbetalning, övervakning och återkrav av bidrag. Dessutom sköter utvecklings- och förvaltningscentret utöver närings-, trafik- och miljöcentralen tillsynsuppgifter i enlighet med 15 § i statsunderstödslagen.

Tanken om en bredare tolkning av paragrafen omfattas och skulle ge en positiv effekt för bevarande av kulturhistoriska värdefulla miljöer.

Kommentarer om skärgårdsdelegationen (§ 14 Skärgårdsdelegationen)

Skärgårdsdelegationen uppfyller en viktig funktion i sitt arbete att bevaka skärgårdsfrågor och främja en positiv utveckling.

Andra kommentarer om uppdateringen av skärgårdslagen

-

Kompletterande material	Jord- och skogsbruksministeriets begäran om utlåtande 17.11.2022, VN/30787/2022 Bedömningspromemoria om behovet av att uppdatera skärgårdslagen Anteckningar från regionmötet med Skärgårdsdelegationen (SANK) i Pargas Houtskärs-, Iniö- och Nagunämndens kommentarer
Föredragande	Livskraftschef Maria Leppäkari, tfn 040 525 8995 fornamn.efternamn@pargas.fi
Beslutsförslag	Skärgårdsnämnden ger till stadsstyrelsen ovanstående utlåtande om jord- och skogsbruksministeriets bedömningspromemoria om behovet av att uppdatera skärgårdslagen.
Beslut	Skärgårdsnämnden godkänner utlåtandet med följande tillägg:

Andra kommentarer om uppdateringen av skärgårdslagen

Finansieringen av de privata vajerfärjorna ska uppmärksammas i den nya skärgårdslagen. Likvärdighets- och tillgänglighetsprinciperna ska gälla även för dem som är beroende av och upprätthåller de privata färjorna.

Skärgården är en tillgång för vårt land. Den är unik och värd att utvecklas. Skärgårdsbor är innovativa och värnar om sitt samhälle och naturen. Inom turismen finns det med rätt stöd stora möjligheter att utveckla skärgården till något vackert som är tillgängligt året runt på ett hållbart sätt.

Skärgårdsnämnden föreslår att stadsstyrelsen godkänner utlåtandet.

Paragrafen justerades omedelbart.

Delgivning

Efter stadsstyrelsens beslut: Jord- och skogsbruksministeriet via tjänsten utlåtande.fi

Stadsstyrelsen 23.01.2023 § 25
1557/00.04.00/2022

Beredare

Näringslivschef Tomas Eklund, tfn 040 488 5675
fornamn.efternamn@pargas.fi

Skärgårdsnämnden godkände 12.1.2023 följande utlåtande om jord- och skogsbruksministeriets bedömningspromemoria om behovet av att uppdatera skärgårdslagen. Skärgårdsnämndens utlåtande baserar sig på områdesnämndernas utlåtanden. Styckena med kursiv text är paragraftexten i den nuvarande skärgårdslagen.

Skärgårdsnämnden föreslår att stadsstyrelsen godkänner följande utlåtande:

"Kommentarer om lagens syfte (§ 2 Lagens syfte)

Med åtgärder av stat och kommun bör man sträva efter att bevara den fasta bosättningen i skärgården genom att för befolkningen skapa tillräckliga möjligheter till utkomst, samfärdsel och basservice samt efter att skydda skärgårdens landskapsbild och natur för miljöskador.

Paragrafen gällande lagens syfte har inte ändrats sedan lagen trädde i kraft. Förslaget om en modernisering av paragrafen är bra. Hur skall fast bosättning definieras och vems behov skall prioriteras? Paragrafen ska till sitt innehåll vara positiv och ta mångsidigt i beaktande utveckling av lokalsamhället, näringslivet och bättre tillgänglighet.

Kommentarer om begreppet skärgård (§ 3 Begreppet skärgård)

Till skärgården anses höra sådana öar i havsområdet och i insjövattdragen som saknar fast vägförbindelse samt andra öar och områden på fastlandet vilka i övrigt i fråga om sina förhållanden kan jämföras med skärgården.

En precisering av begreppet skärgård är bra, det är viktigt att de särförhållanden som havsmiljön medför inte förbises.

Kommentarer om stödande av näringslivet (§ 4 Stödande av näringslivet)

För främjande av skärgårdens näringsliv bör vid inriktning av stödåtgärder, som vidtages i enlighet med annan lagstiftning, skärgårdens särförhållanden anses såsom en omständighet som ökar behovet av stöd.

I paragrafen ska ingå en beskrivning som likställer skärgården med andra glesbygder gällande specialstöd.

Snabba datakommunikationsförbindelser förbättrar möjligheterna till distansarbete och bedrivande av näringslivsverksamhet både för fast bosatta och deltidsboende. Kommersiellt intresse finns inte för utbyggnad av snabba

förbindelser i skärgården och det är därför viktigt att samhällsstöd riktas för utbyggnaden av datakommunikationsförbindelser.

Kommentarer om trafik- och transporttjänster (§ 5 Trafik- och transportservice)

Staten bör försöka sörja för att skärgårdens bofasta befolkning till sitt förfogande har en med hänsyn till boendeförhållandena, utkomstbetingelserna och skötseln av nödvändiga angelägenheter erforderlig trafik- och transportservice, som är så smidig som möjligt samt avgiftsfri eller prismässigt skälig.

Då till skärgårdens bofasta befolkning utgår ersättning av statsmedel för kostnader för ovan i 1 mom. nämnda resor, skall färd som sker sjöledes beaktas såsom merkostnad på sätt varom särskilt stadgas.

Trafiken ska ta hänsyn till såväl de bofasta invånarnas primära kommunikationer (arbete, skola och fritid) som till de övriga livsförutsättningarna i skärgården. Detta omfattar även smidiga kommunikationer för såväl näringslivet som för visstidsboende och turister. Skärgårdstrafiken ska vara avgiftsfri eller prismässigt skälig. Att utveckla resekedjor för kollektivtrafik både till land och havs är angeläget för att öka skärgårdens tillgänglighet för såväl fastboende som visstidsboende och besökare.

Kommentarer om basservicen och den särskilda servicen (§ 6 Basservice och specialservice)

Utöver vad i 5 § är stadgat bör stat och kommun draga försorg om att skärgårdens bofasta befolkning har tillgång till övrig basservice samt i skärgårdsförhållanden nödig specialservice till skälig kostnad och på skäligt avstånd.

Såsom i 1 mom. avsedd basservice anses sedvanlig närservice i fråga om hälso- och socialvården, skol- och kulturvården, handel och telekommunikationer samt elenergi.

En förutsättning för en levande skärgård är att tillgången på basservicen är tryggad och att den är nåbar under rimligt tidsavstånd. Skärgårdens tvåspråkighet och krävande trafikförbindelser måste beaktas. Snabba, välfungerande nätförbindelser är ett grundbehov i dagens samhälle och ska också tas upp under denna paragraf. Viktigt att komma ihåg att resetiden är ett viktigare begrepp i skärgårdsförhållande än "skäligt avstånd".

Kommentarer om statens arbetsplatser (§ 7 Statliga arbetsplatser)

Staten bör i egenskap av arbetsgivare sträva efter att bevara statliga arbetsplatser i skärgården. Ämnar ett statligt ämbetsverk eller en statlig inrättning eller ett statligt affärsverk minska antalet arbetsplatser i en skärgårdskommun eller i en skärgårdsdel av annan kommun, skall i saken först begäras skärgårdsdelegationens utlåtande som om möjligt skall beaktas vid beslutsfattandet och i annan verksamhet.

Alla arbetsplatser i skärgården är av yttersta vikt, även ur en försvarspolitisk synpunkt. Även om den privata företagsamheten ökar är det av yttersta vikt att statliga, regionala och kommunala arbetsplatser finns i skärgården och i glesbygden. En närvaro i skärgårdssamhället skapar förståelse för de speciella utmaningar som existerar och kan också eventuellt möjliggöra nya innovativa lösningar som utvecklar servicen i skärgården. Den digitala utvecklingen som möjliggör distansarbete skapar helt andra förutsättningar än tidigare att bedriva verksamhet i skärgården.

Kommentarer om planeringen av områdesanvändningen (§ 8 Planering av områdenas disposition)

I planer som avses i markanvändnings och bygglagen (132/1999) samt i motsvarande planer som rör skärgården och till denna hörande vattenområden bör särskilt beaktas de mål som anges i 2 §. (5.2.1999/145)

Vid beredningen av riksomfattande planer för miljövard eller byggande vilka gäller skärgårdsområden skall skärgårdsdelegationen höras. (10.12.1993/1138)

I all planering är det viktigt med en fungerande dialog mellan invånare och myndigheter.

Kommentarer om skärgårdskommunen (§ 9 Skärgårdskommun)

Statsrådet förklarar såsom skärgårdskommuner de kommuner i vilka skärgårdsförhållandena utgör ett väsentligt hinder för kommunens utveckling. Statsrådet kan av synnerliga skäl besluta, att stadgandena om skärgårdskommun tillämpas även på skärgårdsdel av annan kommun.

Då kommun förklaras såsom skärgårdskommun och område såsom kommuns skärgårdsdel, skall detta grunda sig på den bofasta befolkningens storlek i vederbörande skärgård och dess andel av kommunens befolkning samt på trafikförhållandena och svårigheterna i fråga om tillgången på basservice.

Den nuvarande paragrafen innehåller som utgångspunkt en korrekt lista över sådant som ska beaktas när en kommun med skärgårdskaraktär definieras, men dessutom ska skärgårdens säsongboende beaktas. Skärgårdstillägget ska betalas som statsandelar utifrån den olägenhet som beror på skärgårdsförhållandena. De ska vara långsiktigt fastslagna, vilket ger stabilitet och gör att kommunerna vågar satsa på skärgårdsfrågor och fatta långvariga, bindande beslut om olika serviceformer.

Kommentarer om skärgårdskommunens ekonomiska ställning (§ 10 Skärgårdskommuns ekonomiska ställning)

När stödåtgärder inriktas på ovan i 9 § avsedda kommuner, skall kommunens ekonomiska ställning beaktas såsom en omständighet som påverkar understödets storlek, om annorstädes inte annat är stadgat eller föreskrivet.

Skrivningen i lagen är inte aktuell och har förlorat sin betydelse. Pargas stad understöder att paragrafen tas bort som onödig.

Kommentarer om skötseln av skärgårdsärenden i kommunen (§ 11 Skötseln av skärgårdsfrågor i kommunerna)

Kommunerna skall ordna administrationen av skärgårdsfrågor så att de uppgifter som i denna lag ankommer på dem blir skötta på behörigt sätt.

Kommunerna ska fortfarande ha befogenhet att själv besluta hur de organiserar skötseln av skärgårdsfrågorna.

Kommentarer om miljövårdsbidraget (§ 12 Miljövårdsbidrag)

Inom ramen för statsbudgeten kan det åt en i 9 § avsedd kommun eller åt en i kommunallagen (410/2015) avsedd medlem av en dylik kommun beviljas bidrag för åtgärder som gäller skydd av skärgårdens natur eller bevarande eller förbättrande av skärgårdens landskapsbild. Bidrag kan beviljas för åtgärder av nämnda slag också åt en förening eller stiftelse som har till syfte att främja naturskyddet eller miljövården.

Bidraget beviljas av närings-, trafik- och miljöcentralen på ansökan.

Miljöministeriet fastställer efter att ha hört skärgårdsdelegationen grunderna för

användningen av bidraget samt de regionala bidragskvoterna efter det att närings-, trafik- och miljöcentralerna har sänt sammandrag av ansökningarna till ministeriet.

Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter sköter sådana uppgifter i enlighet med 12, 19, 21 och 22 § i statsunderstödslagen (688/2001) som gäller utbetalning, övervakning och återkrav av bidrag. Dessutom sköter utvecklings- och förvaltningscentret utöver närings-, trafik- och miljöcentralen tillsynsuppgifter i enlighet med 15 § i statsunderstödslagen.

Tanken om en bredare tolkning av paragrafen omfattas och skulle ge en positiv effekt för bevarande av kulturhistoriska värdefulla miljöer.

Kommentarer om skärgårdsdelegationen (§ 14 Skärgårdsdelegationen)

Skärgårdsdelegationen uppfyller en viktig funktion i sitt arbete att bevaka skärgårdsfrågor och främja en positiv utveckling.

Andra kommentarer om uppdateringen av skärgårdslagen

Finansieringen av de privata vajerfärjorna ska uppmärksammas i den nya skärgårdslagen. Likvärdighets- och tillgänglighetsprinciperna ska gälla även för dem som är beroende av och upprätthåller de privata färjorna.

Skärgården är en tillgång för vårt land. Den är unik och värd att utvecklas. Skärgårdsbor är innovativa och värnar om sitt samhälle och naturen. Inom turismen finns det med rätt stöd stora möjligheter att utveckla skärgården till något vackert som är tillgängligt året runt på ett hållbart sätt.”

Kompletterande material	Jord- och skogsbruksministeriets begäran om utlåtande 17.11.2022, VN/30787/2022 Bedömningspromemoria om behovet av att uppdatera skärgårdslagen Anteckningar från regionmötet med Skärgårdsdelegationen (SANK) i Pargas Houtskärs-, Iniö- och Nagunämndens kommentarer
Föredragande	Stadsdirektör Patrik Nygrén, 040 511 4383 fornamn.efternamn@pargas.fi
Beslutsförslag	Stadsstyrelsen godkänner utlåtandet.
Beslut	Förslaget godkändes.
Delgivning	Jord- och skogsbruksministeriet via tjänsten utlåtande.fi
